

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 32. De modis quibus diuiditur census, ac de illis iusto pretio,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

centum perperam illam habeas. Istud Navar. in Comment. De v. f. num. 88. ex eo confirmat, quod si antequam tibi traderem pecuniam meam, potui ea emere a te censum ratio non sit cur id mihi non concedatur postquam illius usum tibi liberum per aliquod tempus reliqui. Similiter cum vendo tibi domum, aut praedium, vel merces iusto pretio, sine fraude, vel dolo, & ex eodem pretio, quod non potes solvere, constituis mihi censum qualem vendes numerata tibi pecunia; talem quoque licite constitui, habetur ex eodem in sequenti num. 121. Et probatur, quia perinde est me tradere tibi domum valentem r. centum, ac me numerare de facto centum. Adde quod tunc virtute interveniant duo contractus, unus quo ego vendo tibi domum centum, alter quo emo a te censum quotannis solvendum, seu annuam pensionem pro centum, quae mihi solvere debebas in pretium domus a me tibi venditae.

420. **SEXTVM DVBIVM EST;** an licitus sit contractus, vt percunte re censui supposita maneat persona venditoris obligata ad solutionem pensionis annuae? Ad quod respondetur, non videri de felicitum, cum sensus sit per se constitutus; alius sit ab eo qui super persona constituitur; neque obligatio vnus inducat obligationem alterius, nisi speciali contrahentium consensu (id est, in locis in quibus census personalis est in usu) & remota omni fraude, numeratoque iusto pretio, quod vtrique eidem censui in vnum coniuncto, aequalitate, habita scilicet ratione, quod tam vnus, quam alter, sit onus vere aestimabile pretio. Vbi aduerte obiter ex Navar. in memorato Comment. num. 95. quod non solum census totus pereat perempta re, cui est impositus, sed etiam pars pro rata partis peremptae; quodque in hac re paria sint rem perire, & infructiferam fieri.

421. **SEPTIMVM DVBIVM EST;** an census constitutus super domum, aut molendinum quod plane corrui, cesset? Ad quod Navar. in eodem Comment. num. 118. respondet, cessare. Et ratio est, quia corrui fundamento, perit res in eo fundata; & percunte subiecto, perit accedens, quod in illo est. Quare & percunte re, perit illius fructus. Quod procedit etiam si domus aut molendinum denuo restauratur, quia restauratum, etiam si ex eadem materia, est iduersum a priore. Quamquam tamen si culpa venditoris res censui subiecta perierit, is tenebitur, vel pretium census emptori restituere, vel nouum censum super restauratam, aut aliam rem constitutere.

422. **OCTAVVM DVBIVM EST;** an census super re non idonea, nempe alijs oneribus in minus satis subiecta, vel fictitia, constitutus valeat? Ad quod in eodem num. 118. Navar. respondet, non valere, quia illud re ipsa in mutuo nihil differret, quo volentes ad usuram dare, facile vterentur; constituentes censum super praedia mutuatarij imaginaria, vel aliena. Vnde etiam fit, vt non possit census constitui super re (sive sit magni pretij, vt in magnificum praedium, sive non) cuius fructus non possint aequare annuam pensionem, quia ex ea parum naturam haberet mutui, essetque usurarius. Nam, vt recte argumentatur Navar. in preced. num. 79. qui emit censum super praedium quod non est aut non tantos proventus adfert, quantus est ipse census, perinde committit usuram, atque is qui emit praedia, aut pecora, quae alter non habet, aut plura quam habet, & eidem alteri illa locat pro annua pensione. Quod etiam docet Syluester usura 2. quaestione 6.

Nota autem ex eodem Navar. in cit. num. 118. quod si quis censum antedicto modo constitutum emisset, totaque fraus esset ex parte venditoris, acceptam bona fide annuam pensionem is non teneatur restituere, possitque venditorem ipsum compellere ad restitutionem pretij, quod ei pro tali censu soluit. Ad quod facit quod ex lege Iulianus, ff. De actionibus empti, venditor celans vitia rei venditae, teneatur emptori ad interesse. Non possit autem compellere ad solutionem futuram pensionis annuae, ad quam non est ei quaesitum ius, quod in tali re constitui non potuit. Sin autem fraus esset quoque ex parte emptoris; utpote qui sciuerit, vel suspicatus sit defectum, imputabitur ei totum interesse, cui iens, & volens se subiecerit, ex lege Si fundum, Cod. De euctione.

423. **NONVM DVBIVM EST;** an licita sit constitutio census, facta auctoritate iudicis condennantis vnam partem

ad soluendum m. re, vel annuum censum, donec mille soluat? De hoc Navar. in eodem Comment. De usuris, nu. 99. rationes: vtramque partem adfert, & tandem concludit, Deo, & quoad forum conscientiae illicitam esse constitutionem, si mens iudicis, & partis victricis fuit, vt altera pars obligaretur ad solutionem census annui pro vfu pecuniae ad quam soluendam condemnatur, quia id usurarium est. Non autem si mens fuit obligare ad soluendam eandem pensionem tanquam interesse, aut in penam contumaciae; & reuera in non soluendo, inueniatur interesse, aut contumacia.

DECIMVM DVBIVM EST; num census possit redimi ex parte; ita nimirum, vt emptor obligetur in conscientia accipere quod ei offertur in redemptionem partis census; an vero possit reculare redemptionem, nisi pretium totum simul ei reddatur; vt si hoc sit centum aureorum, & offeratur decem in redemptionem decimae partis. Ad quod Navar. in eod. Comment. num. 95. & 101. simpliciter respondet, posse libere in totum, & ex parte censum redimi. Sed melius est cum distinctione dicere. Primo, posse in censu apponi pactum, vt non redimatur per partes, sed totum simul. Secundo, etiam licite apponi posse pactum, vt non redimatur nisi per partes certa magna quantitate; non autem per minimas, quia emptor inde sentire potest graue damnum. Nam si centum quae dedit, cogatur recipere per decem, & decem, aut alias minutas partes, non erit ei integrum emere similem censum, sicut possit si centum ei simul restituerentur, quod est onus graue, ac damnosum. Terio, si pactum apponatur, vt census tantum redimatur restituto simul toto pretio, ipsum esse seruandum in conscientia, quia & est de communi consensu initum, & de se licitum, vt patet ex eo, quod pactum retrouendendi ita fieri solet, vt res tota simul reuendatur, sicut tota simul empti fuit. Quarto, quando nullum adiectum est pactum, tunc emptorem non cogi in conscientia acceptare pretium redemptionis per partes, praesertim minimas, quia in eo damnum & onus sentiret. Quinto, si ex partium consensu appositum sit pactum, vt census per partes redimi possit, tunc posse emptorem cogi vt acceptet redemptionem per partes. Nec enim illicitum est tale pactum ipsumque supponitur esse de communi partium consensu initum.

CAPVT XXXII.

De modis quibus diuiditur census, ac de illius iusto pretio.

SVMMARIVM.

- 425 Quinque varij modi quibus census diuiditur.
- 426 Sententia negantium censum realem esse licitum.
- 427 Contrariam tenendam esse probatur.
- 428 Solui potest census ex al. is fructibus quam rei in qua constituitur.
- 429 Solutio census a securari potest in ordine ad casus fortuitos.
- 430 Duplex census personalis.
- 431 Difficultas, an census personalis sit licitus, explicatur distinctione.
- 432 Ad iustum pretium census non requiritur, vt quantitas summa pensionum, sit illi aequalis.
- 433 Quodnam sit iustum census pretium.
- 434 De pretio redemptionis census.
- 435 De pretio census constituti ad certum annorum numerum.
- 436 De iusto pretio census personalis perpetui.
- 437 De iusto pretio census vitalitij.

QUESTIO III.

Quod duplex sit Censui.

QVINQUE modis diuidi potest census. Primo, ratione modi quo constituitur, in reuerentium & configuratum. Ille est qui quis rem suam, v.g. praedium, vel domum dat alteri, translato illius dominio, tam directo, quam vtili, reseruando sibi certam pensionem quotannis soluendam. Qui circa res temporales non annexas spiritualibus raro est in vltis

REG
 PR
 EDIC
 E

itaque non sit necesse in illo ea ratione considerando nos diu-
tius immorari. Qui uolet, legat Ludo. Molinam De iust. &
iure tract. 2. disput. 381. & 382. Circa res spirituales annexas
vero est satis frequens, ut cum beneficium Ecclesiasticum
conceditur remota pensione, qua consideratione spectat
ad tractatum tertium sequentis libri 30.

Consignatiuus uero census est, cum quis retinet sibi rem
suam, v.g. prædium, vel domum, & soluit alteri pensionem
consignatam, ac constitutam in eod. prædio, vel domo hic-
que circa res mere temporales est vsu frequentissimus, de
eoque instituitur præsens tractatio, & intelligenda est defi-
nitio ante propofita in quaestione 1. ac traduntur sequentes
diuisiones.

Diuidi ergo potest secundo census ratione pensionis
quæ soluitur, alius enim est pecuniarius, qui soluitur, in pecu-
nia loco fructuum rei, quæ ei subicitur, alius fructuarius,
qui soluitur in fructibus ipsis. Itemque alius est, quo pensio
solui debet in parte determinata, ut cum constituitur ut sol-
uantur tot aurei, tot gallinæ, tot doña uini, tot modij fru-
menti; & alius qui solui debet in quantitate incerta quidem,
sed aliquota fructuum; ut cum constituitur, ut tertia, quar-
ta vel quinta pars fructuum perceptorum soluitur.

Diuidi potest tertio ratione rei in qua imponitur, ut a-
lius sit realis; qui constituitur in rebus, seu bonis immobi-
libus alicuius, aut quæ pro immobilibus habentur, ut iura,
vel officia, quæ fructus annuos reddunt. Alius uero sit per-
sonalis, qui constituitur super aliquam personam priuatam,
vel super communem, ut super Collegium, Conuentum,
vel Monasterium, Ciuitatem, vel Rempub. Alius demum
mixtus, qui constituitur super rem, & personam immedia-
te, ita ut persona maneat obligata, quantumuis res pereat.

Diuidi quarto potest ratione temporis quo soluitur pen-
sio, quod alius sit perpetuus, cuius scilicet pensio perpetuo
durat, & alius temporalis, qui vel est ad tempus certum,
vel ad tempus incertum: puta ad vitam alicuius, unde vita-
litius dicitur.

Diuidi potest quinto ratione pacti, cum quo celebratur;
quod alius sit redimibilis, qui constituitur est cum pacto,
ut redimi queat. Alius irredimibilis, constituitur cum pac-
cto, ut redimi nequeat. Redimibilis autem esse potest, vel
in fauorem venditoris tantum emptoris, vel in fauore vtri-
usque. Quod est redemptionem census aliquando in arbi-
trio tantum venditoris relictam esse, aliquando in arbitrio
tantum emptoris; & aliquando in arbitrio, tum emptoris,
tum venditoris.

Notanda peculiariter de censu reali, & de personali, diuisionis præ-
cipua membra.

NOTANDVM EST autem primo circa censum rea-
lem, quod Henricus Gandauensis in quodlibeto octa-
uo, quæst. 24. nonnullique alij, quos referunt Couar. in lib. 3.
variarum resolut. cap. 7. num. 2. & Sorus in libro 8. De iust. & iu-
re, quæst. 5. art. 1. & post vtrumque Molina in sepe memorato tra-
ctatu 2. disput. 385. putarunt absolute usurarium esse censum
de nouo constitutum, quantumcumque constituitur in præ-
dio, aut aliare immobili, quæ ad id sit specialiter obligata, si-
quidem annui redditus per partes recipiendi, excedant valo-
rem pecuniæ pro censu ipso datæ. Ratio eorum fuit, quod
sic pecunia virtualiter detur mutuo, per partes restituenda
cum incremento, nec constitutio census in prædio, ad ali-
ud seruiat, quam ut prædium ipsum sit tanquam pignus, ut
hypothea. Quod si census iam esset antea licite constitutus,
ut cum dominus prædij ex eo donasset alicui annuum redi-
tum, licite, inquit, habent illi, possit emi per aliquem tertium,
quia reperiretur verum ius emptioni præexistens, quod
tanquam merx ematur.

Verum communis sententia est in contrarium, nempe
censum realem licite vendi posse, si pretium sit competens
& iustum, secundum rationabilem loci consuetudinem.
Hanc contra prædictos propugnât Medina in Cod. De ac-
quisitis per vsuram, quæst. 12. & locis citatis Sotus Couar-
ruinas, & Molina plures alios in eam referens, quibus adde
Gregorium à Valent 2. 2. disp. 5. quæst. 22. puncto 1. Leon.
Lellum De iust. & iure lib. 2. cap. 22. dubit. 3. & Ferdinan-
dum Rebellum De obligat. iustitiæ par. 2. lib. 10. quæst. 2.

Valerij Par. 111. Tom. 2.

Patet autem, quia aduersariorum confessione postquam
talis census iam est constitutus, licite emi potest, quare po-
tuit & antea emi eodem pretio. Nec enim opus est ut merx
præexistat emptioni: sed satis est, ut in spe sit; quando qui-
dem partus ouium, & pisces qui sperantur ex actu retiunt,
& denique fructus qui sperantur ex vinea, venduntur licite,
ut manifestum est. Præterea si titulo donationis, ut illi
fatenentur, quisque potest in suis bonis constituere ius perci-
piendæ pensionis, cum non poterit etiam titulo emptionis,
si que antiqui census vendi possunt, cur non & noui? nec e-
nim lapsus temporis illos fecit iustos ex iniustus si tales exti-
terint noui.

Ad hæc quod fructus ex prædio quotannis percipiendi,
tandem excessuri sint valore pecuniæ, quæ in illius pretio
datur, non impedit quominus licita possit esse emptio,
qua prædium ipsum transeat in emptoris dominium tam di-
rectum, quam vitale. Nec enim iusta pretia rerum debent infini-
ta esse, ita ut excedi nequeant. Quare nec potest impedire quo-
minus licite id ipsum prædium transeat in dominium tan-
tum vitale emptoris, prout fit in censu reali. Et confirmatur,
quia sicut valor fructuum, prout sunt in potentia prædij,
non efficit prædium ipsum valoris infiniti (esto, possint percipi
in infinitum) ita nec efficit, ut pretio aliquo finito iuste emi
nequeat ius illorum percipiendorum in perpetuum. Quod
idem est ac constitui censum realem irredimibilem, siue
perpetuum. Denique id aperte constat ex definitione Mar-
tini V. Calixti III. in Extrauagantibus cõmunibus, De em-
ptione & venditione, qua declarant autoritate Aposto-
lica, census eos, qui conditiones ibidem positas haberent (eas
in præcedenti num. 412. reuulimus) esse iustos, & licitos, & de-
bitores ad solutionem obligari.

NOTANDVM est secundo, nihil referre quod census
realis constituitur in prædio, aut alia re immobili, & pensio
annua soluenda sit in pecunia cuius prædium ipsum, aut alia
res census subiecta ferax non est, quia sufficit, ut reddat fru-
ctus qui sint pecunia æstimabiles. Nec etiam refert quod
census statuatur reddendus in fructibus, qui percipi non pos-
sunt ex re in qua illi subiecta est, ut cum obligatio census est
ut reddantur tot mensuræ olei, aut tritici quotannis; & ille
constitutus est in vinea. Ad cuius rei confirmationem indu-
ci potest, quod in memoratis Extrauagantibus agatur de
censu constituto in domo, qui aliter solui non poterat,
quam in pecunia, vel in aliquibus fructibus, quorum ferax
domus non est.

NOTANDVM est tertio, nihil quoque referre si cen-
sus realis ita ematur, ut soluendus sit quotannis, siue præ-
dium in quo constitutus est, ferat quotannis fructus suffi-
cientes, siue non; dummodo tamen ita sit fructiferum, ut
casus sit fortuitus si non ferat sufficientes. Ratio est quia si-
cut cum mutuo, societate, & aliis contractibus, ita & cum
censu reali coniungere licet lucri ex eo sperati, contractum
asscuracionis in quibuscunque euentibus, & casibus fortui-
tis. Itaque si pretium datæ iustum attento periculo quod in
se suscipit, licitum est emere censum realem cum onere ut
soluatur, siue prædium super quo constituitur, fructus su-
ficiat quotannis reddat, siue non.

NOTANDVM est quarto, censum personalem esse du-
plicem: vnum mere personalem, cui nulla respondet obli-
gatio realis, ut cum nulla res, sed sola persona est illius solu-
tioni obligata; alterum non mere personalem, in quo vltra
personam est aliquid obligatum, non quidem tanquam res
in qua constituitur, & ex qua debetur: sed tanquam hypo-
thea ad asscuracionem solutionis illius. Inter eum autem, &
censum realem est hoc discrimen, quod census realis per-
eunte re in qua constitutus est, pereat, quia tantummodo in
illa, & ex illa debetur. Census uero personalis cum hypo-
thea non pereat, pereunte hypothea ipsa, quia ille non
est in hac constitutus, sed in persona quæ vendidit, cuius-
modi censum. Perit uero asscuratio, ex qua debitore defi-
ciente in solutione, eadem suppleretur, ad quemcumque
res hypotheata perueniret salua.

NOTANDVM est quinto, versari in controuersia; an
personalis census sit licitus, quam pluribus authoribus in
vtramque citatis tractat locis supra memoratis Lud. Molina
disput. 387. Rebellus quæst. 3. & Leon. I. cessius dubit. quarta.

427.

428.

429.

430.

431.

Pro praxi autem nobis proposita sufficit paucis monere; partem illius negantem habere locum, si talis sensus sic accipiatur, quasi emptor illius acquirat ius in re super personam quæ illum vendit, eo modo quo emptor census realis acquirat ius in re super prædium in quo constituitur, quasi talis persona vendi, seu redigi in servitutem possit, non valens aliunde pensionem solvere, sicut in simili casu vendi potest, sibiue usurpari res censui reali supposita, cum deest commoditas aliter accipiendi pensionem in ea constitutam. Pro quo Navar. in Comment. De usuris num. 81. rationes adfert, & inter cæteras, quod tale sit insolens in Repub. Christiana, & ideo tanquam novum, & mali exempli repudandum, iuxta Cap. finale distict. 11. & Cap. Ex parte, De consuetudine.

Affirmanti vero parti locum esse, quando persona in qua census constituitur, talis est, ut velit, & possit propria industria, & opera parere sibi utilitatem aliquam, alterque emit ius ad illius perceptionem. Id quod præter memoratos auctores attingens paucis Gregor. à Valent. 2. 2. disput. 5. quæst. 22. puncto 2. idem probat, quia quando persona talis est, qualem dicimus, ea habet vere ius percipiendi ex propria opera utilitatem. Ergo vere habet aliquid quod possit alteri vendere. Confirmatur, quia si nihil haberet tale, nihil esset vniue superiores exigent tributis personalia; quæ tamen exactio sæpe fit, & olim factam esse habetur ex Deut. cap. 12 ubi præceptum est filiis Israel, vt offerrent primitias, & decimas manuum suarum. Item ex libro 2. E. dræ cap. 10. fideles constituerunt super se annum redditum tertiarum partis sibi ad opus domus Dei. Accedit in Cap. Non est, De decimis; fideles iuberi decimas solvere ex operibus personalibus, nimirum ex negotiatione, ex militia, & ex venatione. Vnde satis intelligitur esse posse ius pretio æstimabile, utilitatem accipiendi ex persona fructifera, seu præterente illam, opera, & industria sua; atque adeo posse dari censum personalem in tali iure consistentem.

QVÆSTIO. IV.

Quodnam sit iustum pretium census.

432. **A**D æstimandam iustitiam pretij census duo documenta notanda sunt. Primum est, ad eam non requiri, vt quantitas summa pensionum soluendarum sit ipsi pretio æqualis; quod ex communi Doctorum sententia traditum à Medina in Cod. De acquisitione per vsu. an. quæst. 12. Greg. à Valent. 2. 2. disput. 5. quæst. 22. puncto 5. referens, ratione addit, quia id quod proprie, & per se venditur in emptione census, non est ipsa summa pensionum, statim temporibus soluendarum; sed ius pensiones easdem recipiendi, quod per emptionem ipsam emptor acquirat, in eamque transfertur ita ut eadem summa sit quidem illud propter quod fit emptio, non sit tamen illud quod emitur. Quocirca non est necesse, vt pretium sit æquale quantitati ipsarum pensionum, sed æstimationi & valori memorati iuris. Quo fit vt mirum videri non debeat, certo pretio censum emi, quantumvis nequeat pensionum accipiendarum in posterum certus valor (vt nec numerus) assignari, sicut prædium certo pretio emitur, cum tamen fructuum ex eo percipiendorum in posterum ratione quorum emitur, perinde ac census, ratione pensionum certus valor nequeat determinari.

Pro confirmatione autem allati antecedentis fecit, quod emptor census, sicut dat certum pretium, ita velit aliquid certum pro eodem ad se transferri; quale est prædictum ius; non vero pensiones ipsæ, quæ sunt insertæ. Adde quod cum sine iniustitia, prout receptus vsus docet, pretium minus pro agro detur sine scrupulo, quam sit valor fructuum qui probabiliter ex eo sperantur longo tempore. Itemque minus pro equo detur, quam sit quantitas lucri quod ex cœtinua locatione sperari potest, idemque communiter fiat in venditionibus cæterarum rerum, quæ non consumuntur vsu. Adde, inquam, negari non debere quin idem contingat in emptioe census, quo emitur ius aliquod in re, de numero existentis eorum quæ immobilia censentur, nec vsu consumuntur. Si opponas, tale ius non ob aliam causam pretio æstimari, quam quod pensiones per ipsum percipiendæ aliquid valeant. Respondetur, neque prædium quod

venditur, aliter pretio æstimari, quam quia fructus ex eo percipiuntur; inde tamen non fieri, vt fructus agri vendi, & emi dicantur in venditione agri; sed dicitur solus ager.

Posterius documentum est, iustum pretium census esse illud quod vel lege statutum fuerit, vel iudicio proborum, ac prudentum virorum tanti æstimatum fuerit, quantum ipsi recipiendi annuum pensionem, attenta conditione rei in qua census ipse constituitur, & temporis ad quod emittitur, & quantitatis pensionis quæ soluenda est; atque aliis communibus rationibus cognoscendi in quacumque emptione, & venditione, iustum pretium; de quibus egimus in præced. cap. 16. sect. 2.

Si quæras, an idem pretium debeat esse redemptionis census quod fuit emptionis? Respondetur affirmatiue, quia, vt habitum est num. 293. vna ex conditionibus requisitis ad licitam venditionem cum pacto retrovendendi, est, vt emptori à venditore idem pretium ac dedit reddatur. Idem etiam dicendum est, si alius quam venditor eundem censum redimat, nisi interueniant aliqua iustæ causæ minuendi pretium, eadem ratione qua expositum est in sequenti num. 313. de redemptione debitorum. Nam redemptio census rationem quandam habet emptionis debiti; quam non impedit quod iustum ipsius census pretium sit à lege taxatum: quoniam talis taxatio tantum est respectu eius qui censum de nouo constitutum emit, & respectu venditoris eundem redimentis, non autem respectu tertij, iam venditorem ementis; tanquam alienum debitum.

PORRO circa prius documentum aduertendum est, ipsum non procedere quoad censum constitutum ad certum annorum numerum. Is enim illicitus videtur si ematur minori pretio quam sit tota pensionum collectio, nisi ad sit incrum cessans, aut damnum emergens, vel periculum, siue difficulter recuperandi, siue facile amittendi solutionem, vel aliquid ceterorum, propter quæ minus pretium iuste dari posse habitum est in præcedenti cap. 16. sect. 2. ita ut non debeat plus descendere in pretio, quàm potest ex aliquo tali capite iuste descendere, atque descensus ipse deducendus est in pactum (exprimendo mensuram, quod in pretio alias iusto ea de causa descendatur) vt & partium consensu appareat, & absit vsus suspicio. Quod vero aliter quam dicimus nequeat celebrari, hinc satis patet, quia si ius decem aureos percipiendi quotannis vsque ad decem annos, licite emeretur nonaginta aureis, licitum etiam esset mutuum, quo nunc nonaginta aurei acciperentur, vt in fine decennij centum simul restituantur. At consequens est falsum, quia in tali contractu cernitur vsura manifesta; ergo & antecedens. Confirmatur, quia parum, aut nihil differunt accipere centum per partes, & accipere simul, vt ex eo patet, quod si accepta essent iniuste, ad parem restitutionem obligares, siue quis hoc, siue illo modo accepisset.

Atque hoc ipsum quod dicitur de iusto pretio census ad certum tempus; locum habet etiam in censu personali perpetuo, seu qui ad hæredes venditoris transit cum defuncti hereditate. Quia in re talis census differt à censu reali perpetuo, cuius pretium de se potest minus esse quantitate pensionum omnium percipiendarum, iuxta prius documentum ante traditum. Talis vero differentia ratio est, quia in eiusmodi censu personali, immediate emitur debitum personale, ad pensiones in futurum soluendas; quod sane debitum in valore æquatur quantitati pensionum. Manifestum est enim debitum quo oneror ratione talis contractus; neque maius esse, neque minus ea summa quam debeo solvere, vt me liberem eiusmodi onere, talisque summa non est alia quam omnium pensionum soluendarum. In censu reali autem emitur pars iuris in re, ideoque pensiones non emuntur, nisi dependenter ab eadem re, in cuius sunt potentia, & cum qua sic exponuntur periculo, vt ipsa desinente esse, vel fructifera esse, illæ quoque desinant, nec amplius exigi possint. Quæ de causa censentur de se minus valere, ita ut necesse non sit earum pretium æquari quantitati ipsarum pensionum in actu.

Si obicias, antedictas etiam pensiones personales, expensas esse pari periculo ratione personarum in quibus constitutus est census, quæ si omnino pereat, aut non sint soluendo, peribit & ipse census. Respondetur, quia in censu reali periculum